

Άρθρο του Καθ. Άγγελου Χανιώτη, καθηγητού Αρχαίας Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης και το Institute for Advanced Study, Princeton, τ. αντιπρυτάνεως του Πανεπιστημίου Χαϊδελβέργης, στην εφημερίδα «Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ», φύλλο του Σαββάτου, 4 Ιουλίου 2009

Με τη διακήρυξη της Λισαβώνας τον Μάρτιο του 2000 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έθεσε στόχο να γίνει η Ευρωπαϊκή Ένωση μέχρι το 2010 «η πιο δυναμική και ανταγωνιστική οικονομία στον κόσμο, βασισμένη στη γνώση». Τα ευρωπαϊκά κράτη έδωσαν απόλυτη προτεραιότητα στην προαγωγή της έρευνας. Συγκεκριμένη συνταγή για τη χρηματοδότηση και οργάνωση της έρευνας δεν υπάρχει· τα μοντέλα που εφαρμόζονται στις προηγμένες χώρες είναι ποικίλα. Στη Μεγάλη Βρετανία και τη Γερμανία υπάρχουν εθνικοί φορείς χρηματοδότησης, που χρηματοδοτούν ερευνητικά προγράμματα κυρίως στα πανεπιστήμια, τους κύριους φορείς βασικής έρευνας· παράλληλα, στη Γερμανία υπάρχουν ερευνητικά ιδρύματα, όπως στα Ινστιτούτα Μαξ Πλανκ· στη Γαλλία το Εθνικό Συμβούλιο Επιστημονικής Έρευνας οργανώνει ερευνητικές ομάδες, που συνήθως είναι ενταγμένες σε πανεπιστήμια. Τα μοντέλα είναι διαφορετικά, αλλά κοινά στοιχεία τους είναι η χορήγηση κονδυλίων με βάση πραγματικές ανάγκες, επιδόσεις και προοπτικές, η συνεχής αξιολόγηση και κυρίως η ύπαρξη συγκεκριμένης στρατηγικής για την έρευνα, η οποία διαμορφώνεται από κοινού από επιτροπές ερευνητών, πανεπιστημιακών και διοικητικών παραγόντων. Το 1995 ήμουν μέλος μιας επιτροπής για την αξιολόγηση των ελληνικών ερευνητικών ιδρυμάτων (του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών και του Ινστιτούτου Τεχνολογίας και Έρευνας). Ομόφωνη διαπίστωσή μας ήταν η υψηλότερη ποιότητα του έργου και η απουσία μιας εθνικής στρατηγικής για την έρευνα. Επί δεκαπέντε χρόνια τα πράγματα δεν άλλαξαν πολύ· εθνική στρατηγική δεν δημιουργήθηκε, αντί τούτου γίνονταν σπασμωδικές ενέργειες, που μπορεί να μην ήταν πολύ αποτελεσματικές, δεν ήταν όμως ούτε ιδιαίτερα επιζήμιες. Ένα χρόνο πριν από την προθεσμία που έθεσε η Ε.Ε. για τη δημιουργία μιας Ευρώπης της γνώσης, τα πράγματα άλλαξαν. Όχι πως δημιουργήθηκε μια στρατηγική· απλώς τώρα τα σπασμωδικά μέτρα είναι απολύτως καταστρεπτικά. Το Υπουργείο Ανάπτυξης εξήγγειλε τον κατατεμαχισμό του μεγαλύτερου και πιο επιτυχημένου ερευνητικού ιδρύματος της χώρας, του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών. Το πρόβλημα δεν είναι μόνο το περιεχόμενο των εξαγγελιών – προϊόν τσαπατσουλιάς και απερισκεψίας υπουργικών μανδαρινών άσχετων με το αντικείμενο της έρευνας –, αλλά κυρίως το ίδιο το γεγονός ότι έγιναν εξαγγελίες

χωρίς αξιολογήσεις, χωρίς συστάσεις από ειδικούς, χωρίς συζήτηση με την ερευνητική και την ακαδημαϊκή κοινότητα, χωρίς το οποιαδήποτε στοιχείο στρατηγικής και πολιτικής. Δεν ισχυρίζομαι ότι δεν χρειάζεται να γίνουν αλλαγές στην οργάνωση της έρευνας. Όχι όμως έτσι φτάνει πιά! Το Υπουργείο Ανάπτυξης παίζει εν ου παικτοίς.

Στέκομαι λίγο στην περίπτωση του Κέντρου Ελληνικής και Ρωμαϊκής Αρχαιότητας (ΚΕΡΑ), το οποίο λόγω ειδικότητας γνωρίζω καλύτερα. Σε μια εποχή που ακρογωνιαίος λίθος της εξωτερικής πολιτικής για όλα τα εθνικά θέματα είναι η ιστορική έρευνα – ιδιαίτερα για το Μακεδονικό –, το ΚΕΡΑ υπηρετεί αποτελεσματικά τα εθνικά συμφέροντα, ακριβώς με το να ασκεί ερευνητικό έργο συστηματικό, επίπονο, λεπτομερές, απαλλαγμένο από εθνικιστικές κορώνες και πατριδοκοπηλίες και κατά τούτο απολύτως αξιόπιστο. Το ΚΕΡΑ έχει κερδίσει την εκτίμηση της διεθνούς επιστημονικής κοινότητας ως ο σοβαρότερος και εγκυρότερος φορέας για την έρευνα της αρχαίας Μακεδονίας. Με πενιχρότατα μέσα έχει εκδώσει πάνω από 50 ξενόγλωσσα επιστημονικά συγγράμματα για την αρχαιότητα, καθιστώντας τη σειρά *Μελετήματα* μια από τις σημαντικότερες, διεθνώς, επιστημονικές σειρές στον τομέα των αρχαιογνωστικών επιστημών. Ποια εθνική στρατηγική για την έρευνα επιβάλλει, παρακαλώ, την υποβάθμισή του σε παράρτημα του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών;

Πριν ένα μόλις χρόνο ο πρωθυπουργός έλεγε στον εορτασμό των 50 χρόνων του ΕΙΕ ότι «η προαγωγή της γνώσης, το σημαντικότερο κεφάλαιο που μπορεί να διαθέτει μια κοινωνία, δεν μπορεί να υποτάσσεται σε οποιαδήποτε άλλη επιμέρους στόχευση, σε οποιοδήποτε άλλο μικροσυμφέρον, σε οποιονδήποτε άλλο υπολογισμό. ... Έχει φτάσει η ώρα η Ελλάδα να πάψει να είναι χώρα εξαγωγής επιστημόνων και εισαγωγής γνώσης. Το παράδειγμα του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών δείχνει ότι αυτό είναι εφικτό. Δείχνει ότι ήδη διαθέτουμε σημαντικούς πυρήνες παραγωγής γνώσης. ... Αυτό που χρειάζεται είναι αυτούς τους πυρήνες να τους ενισχύσουμε ουσιαστικά, να τους διασυνδέσουμε σε ένα πυκνό δίκτυο συνεργασίας, να πολλαπλασιάσουμε την εμβέλεια τους, να δημιουργήσουμε νέους. ... Η επένδυση στη γνώση είναι η αποδοτικότερη και πιο δίκαια επένδυση που μπορεί να κάνει μια κοινωνία». Η εξαγγελία του Υπουργείου Ανάπτυξης κάνει σήμερα αυτή την ωραία ομιλία μνημείο υποκρισίας μιας κυβέρνησης που, καταρρέοντας κάτω από το βάρος της ανικανότητάς της, αφήνει πίσω καμένη γη, πλέον και στον τομέα της έρευνας.

Άγγελος Χανιώτης, Πανεπιστήμιο Οξφόρδης

Paul BERNARD
Académie des Inscriptions et Belles-Lettres
Institut de France, Paris

À
M. Miltiade HATZOPOULOS
Directeur du KERA
Membre étranger de l'Académie des Inscriptions et Belles-Lettres

Paris le 25 juin 2009

Cher confrère et ami,

Je suis atterré par les bruits d'un possible démembrement en plusieurs unités distinctes du Centre National de la Recherche Scientifique grecque, qui isolerait le KERA de du reste de la communauté scientifique grecque et le laisserait forcément affaibli .

Le KERA est un institution modèle, qui, par le nombre et la qualité de ses publications, par la diversité et le dynamisme de ses recherches sur l'antiquité classique qui s'étendent jusqu'au devenir de l'hellénisme dans le domaine oriental, s'est hissée au niveau des centres d'études les plus réputés de la communauté scientifique internationale. Je puis le dire d'autant mieux que je suis attentivement vos travaux personnels, Monsieur le Directeur, ainsi que ceux de plusieurs de vos collaborateurs, et qu'il m'arrive de m'associer à certains de vos projets. Laissons donc le KERA poursuivre son exemplaire carrière tel qu'il est.

Je désire vous assurer, Monsieur le Directeur, de mon entier et amical soutien dans les efforts que vous faites pour préserver le potentiel scientifique du KERA à son plus haut niveau et espère que l'autorité de tutelle entendra la voix de la raison.

Avec mes très fidèles amitiés

Paul BERNARD

Membre de l'Institut

Olivier Picard

**Membre de l'Académie des Inscriptions et Belles-Lettres, Institut de France,
Professeur à la Sorbonne, Directeur honoraire de l'Ecole française d'archéologie
d'Athènes**

To: KERA

Sent: Wednesday, June 24, 2009 3:54 PM

« (...) J'avais eu vent
des menaces qui pèsent sur le KERA. C'est vraiment désolant, alors que
le KERA a incontestablement les meilleurs résultats scientifiques parmi
les institutions grecques et internationales (...)».

Alain Bresson

Professor of Ancient History, Department of Classics, University of Chicago,

To: M.B. Hatzopoulos

Sent: Thursday, June 25, 2009 3:50 PM

“(...) Je viens de signer, et sans hésiter. Le KERA et la Fondation sont deux
institutions phares de la recherche internationale. Le gouvernement grec en est-il
conscient ? (...) »

Gabriele Marasco

**Professor of Roman History in the Faculty of Letters and Foreign Languages,
Università degli Studi della Tuscia-Viterbo**

To: M.B. Hatzopoulos

Sent: Sunday, June 28, 2009 5:22 PM

« Cher Professeur Hatzopoulos,
j'ai appris avec le plus grand chagrin la situation qui menace les activités de Votre
Centre de recherche. Il est inutile de dire quelle est mon admiration pour Votre
activité et pour l'importance des études que Votre Centre et Votre Revue ont réalisées,
études qui ont illustré la recherche de Votre Pays (...) »

Maria Stamatopoulou

University Lecturer in Classical Art and Archaeology

Fellow of Classical Archaeology at Lincoln

University of Oxford

[To: Hellenic Society Office]

Date: 30 June 2009 11:43:57 BST

“(...) There have been some alarming plans by the Greek government which if
implement can seriously threaten the survival of the National Hellenic Research
Foundation. As this is one of the most distinguished research centres in Greece with
an excellent publication record, it would be disastrous to see it become a second-rate
institution (...)”.

Prof. Dr. O.M. van Nijf
Chair of Ancient History
Head of the Department of History
Member of the Academic Board of the Netherlands Institute in Athens

To: Christina Kokkinia

Date: 10 Σεπτεμβρίου 2009 9:28:18 MM GMT+02:00

(...) As you know I think very highly of KERA and of the quality of the research that is carried out by Prof. Rizakis, yourself and your colleagues. In fact collaboration with KERA is a mainstay of my project 'Local Politics in a Global empire', which I feel will benefit very much from it. The plans of your government (about which I have now also heard from other sources) seem ill-thought out. This is no rationalisation but a sell-out and only goes to show how little your government cares for the great cultural heritage of Greece. I do hope that it is not too late, and that reason will prevail. I assure that I shall do whatever is in my power to protest against this very undesirable development (...)